

Zorgtaken Zonder Grenzen — Regelgevend Kader voor ADL, Bekwame Helper en Mantelzorger

22 april 2026

Veerle Warreyn (Probis) | Stéphanie Talemans (GD&A Advocaten)

Workshop Inspire Health & Care

Inleiding – Beleidscontext

Waarom deze regelgeving?

Uitdagingen in de zorgsector

- Toenemende zorgvraag door vergrijzing
- Structureel personeelstekort in de zorg
- Hervorming verpleegkundig beroep: taakdifferentiatie, taakdelegatie, taakverschuiving
- Nood aan inzet van niet-gezondheidszorgbeoefenaars

KB Activiteiten Dagelijks Leven (ADL)

Zorgtaken door niet-zorgbeoefenaars

Twee KB's van 29 februari 2024 — BS 8 maart 2024 — In werking 18 maart 2024

KB Bekwame Helper

Technisch-verpleegkundige verstrekkingen

Doel: bepaalde zorgtaken openstellen voor niet-gezondheidszorgbeoefenaars onder voorwaarden

Regelgevend Kader

Overzicht rechtsbronnen

01

Gecoördineerde Wet 10 mei 2015 (WUG)

Art. 23 §1 en art. 124, 1°

02

KB 29 feb 2024 – ADL

BS 8 maart 2024

03

KB 29 feb 2024 – Bekwame Helper

BS 8 maart 2024

04

Wet 11 juni 2023

Wijziging art. 124 WUG

05

Wet 18 mei 2024

Hervorming verpleegkunde

06

KB 18 juni 1990

Technische VP-verstrekkings (blijft van kracht)

07

FAQ FOD Volksgezondheid

Versie 6, mei 2025

KB ADL – Definitie en Toepassingsgebied

Definitie ADL: Hulp bij essentiële activiteiten van het dagelijks leven die de persoon door jonge leeftijd, fysieke of psychologische beperking niet meer zelf kan uitvoeren. Deze activiteiten behoren tot gezondheidszorg maar mogen OOK door niet-gezondheidszorgbeoefenaars worden uitgevoerd.

1

Geen delegatie nodig

Niet afhankelijk van opdracht arts of verpleegkundige (≠ bekwame helper)

2

Geen opleiding vereist

Geen specifieke scholing of instructie nodig (≠ bekwame helper)

3

Binnen én buiten zorgvoorziening

Kan zowel in WZC, VAPH als in thuiscontext worden uitgevoerd

KB ADL – Toegelaten Activiteiten

Hygiëne

Hygiënische zorgen bij beperkte ADL-dysfunctie; dagelijkse stomazorg zonder verpleegkundige diagnose

Voeding

Vocht-/voedseltoediening bij personen zonder slikstoornissen (oraal)

Metingen

Temperatuur, hartslag, bloeddruk, gewicht, lengte, saturatie, glycemie (capillair)

Oog/neus/oor

Spoelen van neus, ogen en oren; verwijderen losse vreemde voorwerpen uit oog

Therapieën

Therapeutische baden, warmte- en koudetherapie

Medicatie

Toedienen (BEHALVE opioïden) oraal, rectaal, vaginaal, oog-/oor-/neusindruppeling, percutaan – conform bijsluiter/instructies

Volledige lijst: art. 3 KB 29 feb 2024 ADL (BS 8 maart 2024)

Hoe zetten we dit nu om naar de praktijk?

- › Breng zorgbehoeftes van bewoners in kaart
- › Zorg voor duidelijk toewijzing van ADL-taken
- › Maak duidelijke protocollen en richtlijnen
- › Geef training & coaching

Hoe volgen we dit verder op?

- Feedback en evaluatie
- Kwaliteitscontroles en evaluaties
- Monitoring
 - Op niveau van kwaliteit
 - Werkorganisatie
 - Welbevinden medewerkers en bewoners

KB ADL – Voorwaarden

Cumulatieve voorwaarden

- Activiteit mag niet beschouwd worden als zorg die door gezondheidszorgbeoefenaar moet worden verleend
- Bij twijfel: inschatting door bevoegd gezondheidszorgbeoefenaar
- Arts/verpleegkundige mag niet hebben aangegeven dat een gezondheidszorgbeoefenaar de activiteit moet uitvoeren
- Bij verslechtering gezondheidstoestand: contact opnemen met gezondheidszorgbeoefenaar
- Toestemming begunstigde of wettelijke vertegenwoordiger vereist

Belangrijk

Respect voor menselijke waardigheid, discretie en privacy

Niet-gezondheidszorgbeoefenaar mag NIET in het verpleegkundig dossier noteren

Waarschuwingcriteria moeten duidelijk zijn gedefinieerd zodat de niet-zorgbeoefenaar weet wanneer een gezondheidszorgbeoefenaar te contacteren

Vertaling naar de praktijk

- Respecteren menselijke waardigheid
 - Discretie en respect privacy
- Voorzichtig en zorgvuldig handelen
 - Wat bij twijfel?
 - Wijziging gezondheidstoestand

KB Bekwame Helper

Definitie en Toepassingsgebied

Definitie: Persoon die in het kader van beroep of vrijwilligersactiviteit, BUITEN een zorgvoorziening, gehouden is een patiënt te verzorgen.

- Delegatie door arts, VVAZ of basisverpleegkundige vereist
- In het kader van hulp bij het dagelijks leven, bij een welbepaalde patiënt
- Patiënt moet in stabiele klinische toestand zijn

Voorbeelden

Leerkracht op school

Animator op kamp

Kinderverzorger in crèche

Gezinshelper thuis

Zorgvoorziening = Ziekenhuizen, WZC, RVT + alle erkende zorginstellingen met verpleegkundige permanentie

KB Bekwame Helper – Technische Verstrekkingen

- 1 Meten van parameters (buiten ADL-lijst)
- 2 Functionele houding met technische hulpmiddelen + toezicht
- 3 Voedsel-/vochttoediening bij patiënten MET slikstoornissen
- 4 Zorgen voor kind met slaapapneu-monitoring
- 5 Aspireren luchtwegen + toezicht
- 6 Medicatie via subcutane weg (incl. insuline)
- 7 Individueel toedieningssysteem (arts evalueert noodzaak)
- 8 Zuurstoftoediening: afnemen en herplaatsen

- 9 Steunkousen verwijderen/aantrekken
- 10 Urinezak leegmaken (zonder loskoppeling systeem)
- 11 Condoomkatheter plaatsen bij chronische incontinentie
- 12 Decubituspreventie conform zorgplan
- 13 Valpreventie
- 14 Intermitterend blaaskatheterisme
- 15 Enterale voeding via stabiele/geheelde PEG-sonde
- 16 CPAP / thuisventilatie (continueren behandeling)

KB Bekwame Helper – Voorwaarden

Toestemmingsdocument vereist met:

- Identiteit patiënt en bekwame helper
- Toegelaten technische verstrekkingen
- Duur van de toelating
- Bijkomende voorwaarden en waarschuwingscriteria
- Modaliteiten overleg met gezondheidszorgbeoefenaar
- Schriftelijke toestemming patiënt of vertegenwoordiger

Aanvullende vereisten

- Opleiding of instructie vereist (afhankelijk van verstrekking)
- Regelmatige herevaluatie door arts/verpleegkundige
- Bekwame helper mag niet verplicht worden; weigering mag geen nadeel opleveren voor arbeidsvoorwaarden
- Werkgever ontvangt kopie toestemmingsdocument

Mogelijke valkuilen & risico's

Bewoner

- › Daling kwaliteit van zorg
- › Onveilig gevoel

Medewerker

- › Onzekerheid over verantwoordelijkheid
- › Onveilig gevoel
- › Onvoldoende opleiding en training

Organisatie

- › Daling financiering
- › Daling kwaliteit
- › Onevenwicht in taakverdeling

ADL vs. Bekwame Helper vs. Mantelzorger

	ADL	Bekwame Helper	Mantelzorger
Wie	Iedereen	Beroep/vrijwilliger buiten zorgvoorziening	Omgeving patiënt, buiten beroep
Waar	Binnen én buiten zorgvoorziening	BUITEN zorgvoorziening	Geen beperking
Delegatie	Niet nodig	Vereist (arts/VVAZ/basisVP)	Vereist (arts/VP)
Opleiding	Niet nodig	Opleiding of instructie vereist	Opleiding vereist
Handelingen	Beperkte lijst laag risico	Specifieke technische VP-verstrekkingen	ALLE B1 en B2 handelingen
Toestemming	Ja	Ja (schriftelijk)	Ja

BasisVP mag enkel delegeren bij niet-complexe situaties.

Toestemming zorggebruiker / patiënt / bewoner

ADL – Toestemming

- Toestemming begunstigde of wettelijke vertegenwoordiger vereist (art. 4 §1 KB ADL)
- Mondeling of schriftelijk (geen vormvereiste)
- Passage in opnameovereenkomst kan volstaan als informatief element

Bekwame Helper – Toestemming

- Schriftelijke toestemming patiënt of vertegenwoordiger vereist
- Identiteit, toegelaten handelingen, duur, voorwaarden, waarschuwingscriteria, overlegmodaliteiten
- Afzonderlijk toestemmingsformulier aanbevolen

Aanbeveling

Het is aan te bevelen om een afzonderlijk toestemmingsformulier te hanteren met duidelijke opsomming van de betrokken activiteiten. Een passage in de opnameovereenkomst kan voor ADL-activiteiten volstaan, maar de toestemming moet specifiek en geïnformeerd zijn.

Aansprakelijkheid

Niet-zorgprofessional / Bekwame Helper

- Burgerlijke aansprakelijkheid: fout, schade, oorzakelijk verband
- Verantwoordelijk voor correcte uitvoering gedelegeerde handeling
- Strafrechtelijke bescherming: conform wet = geen vervolging onwettige uitoefening

Delegerende gezondheidszorg- beoefenaar

- Verantwoordelijk voor correcte inschatting, toestemming, opleiding en herevaluatie
- Foutieve inschatting = eigen aansprakelijkheid

Zorginstelling / Werkgever

- Werkgever aansprakelijk voor schade werknemer (behoudens bedrog, opzet, zware fout)
- Organisatie met vrijwilligers: ook verantwoordelijk
- Beroepsaansprakelijkheidsverzekering noodzakelijk – controleer of polis dekking biedt

Vrijwilligers en Mantelzorgers

Categorie	Bekwame Helper?	Toelichting
Vrijwilligers	JA	Wet 3 juli 2005
Uitzendkrachten	JA	In kader van beroep
Mantelzorgers	Apart statuut	Alle B1/B2 handelingen, soepeler regime (art. 124 WUG)
Jobstudenten	NEEN	Geen beroep
Stagiairs	NEEN	Opleiding, geen beroep
Zorgkundigen	NEEN	Eigen beroepsstatuut

Mantelzorger vs. Bekwame Helper: Mantelzorger heeft minder strikte voorwaarden – geen beperkte lijst van handelingen. Mag ALLE B1/B2 verpleegkundige handelingen uitvoeren na opleiding (art. 124, 1° lid 3 WUG).

Aanbevelingen

1

Inventariseer ADL-activiteiten binnen uw organisatie

2

Pas opnameovereenkomsten en afsprakennota's aan

3

Controleer beroepsaansprakelijkheidsverzekering

4

Formaliseer coördinerende rol verpleegkundige

5

Volg verdere regelgevende ontwikkelingen op (hervorming WUG)

6

Raadpleeg FAQ FOD Volksgezondheid (versie 6, mei 2025)

Nieuwe verpleegkundige rollen

› Basisverpleegkundige

› Verpleegkundige
verantwoordelijk voor
algemene zorg

VVAZ

Basisverpleegkundige

- Voert verpleegkundige zorg uit
- Handelt autonoom in niet-complexe, stabiele situaties
- Observeert en rapporteert
- Werkt volgens een bestaand zorgplan

Basisverpleegkundige

- › Stelt **geen** verpleegkundige diagnose
- › Mag het zorgplan **niet** fundamenteel wijzigen
- › Mag de complexiteit **niet** herdefiniëren

Verpleegkundige Verantwoordelijk voor Algemene Zorg (VVAZ)

- › Stelt verpleegkundige diagnoses
- › Maakt zorgplanning op
- › Stelt taakverdeling op en superviseert
- › Beoordeelt de complexiteit van de zorg
 - VVAZ hoeft niet 24/7 aanwezig te zijn
 - Blijft wel altijd verantwoordelijk

Vertaling naar de praktijk toe

- Wanneer VVAZ aanwezig is
 - Worden diagnoses gesteld
 - Evaluaties **samen** met het team
 - Worden zorgplannen opgemaakt
 - Wordt bijgestuurd waar nodig

Vertaling naar de praktijk

- Wanneer VVAZ niet aanwezig is
 - Werken de basisverpleegkundigen binnen vooraf vastgelegde kaders
 - Zijn er duidelijke escalatiecriteria
 - Is er een **telefonische bereikbaarheid** van VVAZ/arts

Contact

Veerle Warreyn – Teamlead Zorg

veerlewarreyn@probis.be

Stéphanie Taelmans

Stephanie.taelmans@gdena-advocaten.be

www.probis.be | info@probis.be

www.gdena-advocaten.be

IJzersterke expertise, beresterke dienstverlening

Mechelen

Geel

Eksel

Lokeren

www.gdena-advocaten.be